

ROBERTSFORS
KOMMUN

Program om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i Robertsfors kommun

Robertsfors Kommun 2017-2021

Innehållsförteckning

1.0	Robertsfors – Sveriges bästa kommun 2020	3
1.1	Syfte.....	3
1.2	Historik Robertsfors.....	3
1.3	Funktionsnedsättningspolitiskt arbete i Robertsfors kommun.....	3
2.0	Bakgrund - Nationellt och internationellt	4
2.1	Internationell bakgrund.....	4
2.2	Nationell funktionsnedsättningspolitik	5
2.3	Statistik	5
2.3.1	Rörelse och motorik	6
2.3.2	Läsa och skriva.....	6
2.3.3	Förstå.....	6
2.3.4	Se	6
2.3.5	Höra	6
2.3.6	Tala	7
2.3.7	Koncentration och minne.....	7
2.3.8	Social interaktion.....	7
2.3.9	Astma och allergi.....	7
2.3.10	Överkänslighet.....	7
3.0	Bakgrund - definitioner på utvecklingsområden	8
3.1	Tillgänglighet	8
3.2	Delaktighet	8
3.3	Arbete.....	9
4.0	Ansvar och genomförande.....	9
5.0	Policy 2017 – 2021	10
6.0	Källor.....	11

1.0 Robertsfors – Sveriges bästa kommun 2020

En plats där var och en kan känna sig välkommen och värdefull. En plats där vem som helst ska kunna trivas.

1.1 Syfte

Syftet med ett program för personer med funktionsnedsättning är att öka delaktigheten och tillgängligheten i samhället. Programmet utgår från FN:s konvention och utifrån hela samhällets möjligheter att nå målen. Nästan var femte person som bor i Sverige har någon form av funktionsnedsättning som påverkar deras vardag. En del funktionsnedsättningar är synliga, men det finns många som inte syns.

1.2 Historik Robertsfors

År 1991 antog Robertsfors kommun ett handikappolitiskt program. Programmet har sedan dess aldrig utvärderats. 1999-05-05 ankom ett förslag från kommunala handikapprådet att ett nytt handikappolitiskt program skulle utarbetas. Uppdraget gavs till kommunala handikapprådet och att planen fick utarbetas inom ramen för socialnämndens budget för år 2000. Sedermera antogs i Kommunfullmäktige 2004-11-25 ett Handikappolitiskt program för Robertsfors Kommun. Kommunala handikapprådet har påtalat behovet av en revidering av programmet. Vilket denna utredning visar på.

1.3 Funktionsnedsättningspolitiskt arbete i Robertsfors kommun

Kommunen har ett handikappråd som fungerar som informations- och samarbetsråd mellan handikappörelsen och kommunen. I rådet sitter idag representant från politiken, tjänstemän från kommunen och representanter från handikapporganisationerna. Förslagsvis byts namnet från handikappråd till funktionshindersråd.

2.0 Bakgrund - Nationellt och internationellt

Av människor som bor i Sverige har nästan var femte person en sjukdom eller skada som påverkar deras vardag. Om sjukdomen eller skadan blir varaktig kan den leda till en funktionsnedsättning. Funktionsnedsättningar kan vara synliga men det finns också många som inte syns.¹

9,5 % av befolkningen använder någon form av kompensatoriskt hjälpmedel.²

Vad säger diskrimineringslagen? Diskrimineringslagen definierar funktionsnedsättning som varaktig, fysisk, psykisk och/eller begåvningsmässig begränsning av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födseln, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.³

I relation till miljön uppstår funktionshinder. En miljö som är dåligt utformad är funktionshindrande för den som har funktionsnedsättning. Funktionsnedsättningspolitik handlar om allas rätt att vara medborgare och kunna delta i samhällslivet på lika villkor. Ambitionen i Robertsfors kommun är att alla medborgare ska kunna delta i samhällslivet på lika villkor. Planen innehåller övergripande målsättning och policy för Robertsfors kommuns utskott och medarbetare i den kommunala verksamheten.⁴

2.1 Internationell bakgrund

FN utformade en konvention om de mänskliga rättigheterna för människor med funktionsnedsättning som började gälla i Sverige den 14 januari 2009. Hela konventionen består av 50 artiklar och nästan hälften av dem är s k rättighets artiklar enligt följande principer:

- Respekt för människors lika värde och självständighet, deras oberoende och frihet att göra egna val.
- Icke-diskriminering
- Full delaktighet i samhället
- Respekt för olikheter och acceptandet att människor med funktionsnedsättning är en del av mänsklighetens mångfald
- Lika möjligheter
- Tillgänglighet till fysiska miljöer, kommunikation och information
- Jämställdhet mellan män och kvinnor
- Respekt för utvecklingen av förmågan hos barn med funktionsnedsättning och respekt för deras rätt till integritet

¹ Statistiska Centralbyrån

² Hjälpmedelsinstitutet

³ Diskrimineringslag (2008:567)

⁴ *Funktionshinder ur ett folkhälsoperspektiv*, Nordic School of Public Health,

Vid Europeiska rådets möte den 17 juni 2010 enades Europas stats- och regeringschefer om en strategi för smart och hållbar tillväxt för alla – Europa 2020. Strategin innehåller bland annat mål för sysselsättning, utbildning och ökad social delaktighet. Personer med funktionsnedsättning anges som en grupp som behöver uppmärksammas. Kommissionen uppskattar att det i Europa finns ca 6,5 miljoner människor som lever i någon form av fattigdom.⁵

2.2 Nationell Funktionsnedsättningspolitik

Riksdagen har en handlingsplan som styr det funktionsnedsättningspolitiska arbetet i landet. Ansvaret för att nå målen i handlingsplanen vilar på respektive samhällsområde, till exempel arbetsmarknadspolitiken eller utbildningspolitiken. Den nuvarande planen heter "Från patient till medborgare" och antogs år 2000. Den 16 juni 2011 presenterade Regeringen en strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken i Sverige mellan år 2011 – 2016. Syftet med strategin var att presentera politikens inriktning, med konkreta mål för samhälles insatser samt hur resultaten ska följas upp under kommande fem åren.⁶

Handisam är en statlig myndighet för funktionsnedsättningspolitisk samordning. De arbetar för att skynda på utvecklingen mot ett samhälle där alla kan delta jämlikt oavsett funktionsförmåga. Deras arbete styrs av de mål och strategier för funktionsnedsättningspolitiken som riksdagen slagit fast.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter. Det gör de främst genom att se till att diskrimineringslagen följs. Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering som har samband med bland annat funktionshinder.

2.3 Statistik

När det gäller statistik är det ofta en svår balansgång att sammanställa och nå tillförlitliga siffror. De två olika värden man idag ofta stöter på är 1,3 respektive 1,8 miljoner människor som har funktionsnedsättning. Differensen där emellan beror till stor del på vilka bedömningar som görs och vad som får vara med i statistiken. Nedanstående siffror är från Statistiska Centralbyrån, hjälpmedelsinstitutet, SKL, Funka, samt från de offentliga källor som underbygger utredningen. Där det har framkommit olika värden mellan olika källor har jag valt att presentera den lägre siffran.

⁵ En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla, Europeiska Kommissionen 2010.

⁶ En strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken 2011 – 2016

2.3.1 Rörelse och motorik

- 🇸🇪 560 000 personer över 16 år har en rörelsenedsättning. Hälften av dessa är över 80 år
- 🇸🇪 1 330 000 personer har nedsatt rörlighet i armar eller händer
- 🇸🇪 Sjukdomar i skelettet och rörelseorganen är en av de vanligaste orsakerna till längre sjukskrivning
- 🇸🇪 Det finns över en miljon reumatiker i Sverige – men många dör utan diagnos
- 🇸🇪 100-150 personer per år drabbas av ryggmärgsskador på grund av olyckor. Ungefär lika många drabbas av bråck eller brott på ryggmärgen på grund av sjukdom eller infektion
- 🇸🇪 130 000 personer använder rullstol
- 🇸🇪 250 000 använder rollator

2.3.2 Läsa och skriva

- 🇸🇪 25 % av den vuxna befolkningen har problem med att läsa
- 🇸🇪 4-5 % beräknas ha dyslexi
- 🇸🇪 Varje år drabbas 12 000 personer av afasi. En tredjedel av dessa är i yrkesverksam ålder
- 🇸🇪 Det bor cirka 1,4 miljoner utlandsfödda i Sverige, cirka 15 % av befolkningen

2.3.3 Förstå

- 🇸🇪 Cirka 0,5 % har diagnosen utvecklingsstörning (ungefär 40 000 personer)
- 🇸🇪 6-7 % av befolkningen har låg begåvning
- 🇸🇪 2 % har mycket låg begåvning.

2.3.4 Se

- 🇸🇪 Det finns cirka 120 000 synskadade
- 🇸🇪 10 000 är gravt synskadade eller helt blinda
- 🇸🇪 Cirka 2 000-3 000 kan inte tillgodogöra sig en dagstidning
- 🇸🇪 800 läser punktskrift
- 🇸🇪 Alla över 80 behöver förmodligen läsglasögon
- 🇸🇪 Några procent av befolkningen är färgblinda

2.3.5 Höra

- 🇸🇪 1,3 miljoner hör dåligt, mer än hälften av dessa är under 65 år
- 🇸🇪 Cirka 650 000 behöver hörapparat, men bara 270 000 har en apparat
- 🇸🇪 Cirka 15 000 är döva
- 🇸🇪 10 000 är barndomsdöva och det föds 70 döva barn per år
- 🇸🇪 Drygt 30 000 personer behärskar teckenspråk
- 🇸🇪 Döva ser sig själva som en språklig minoritetsgrupp

2.3.6 Tala

- ☹ Det finns cirka 40 000 talskadade
- ☹ 70 000 stammar
- ☹ 1-2 % av alla barn drabbas av en grav språkstörning

2.3.7 Koncentration och minne

- ☹ Det finns cirka 150 000 med demens. Antalet beräknas öka kraftigt.
- ☹ 5 % av barnen och 3 % av vuxna uppskattas ha adhd
- ☹ Dåligt utformade IT-system skapar den här typen av svårigheter hos många individer som inte har någon funktionsnedsättning i andra situationer

2.3.8 Social interaktion

- ☹ 52 000 personer behandlas på psykisk slutenvård varje år
- ☹ 20-40 % av befolkningen uppger att de lider av psykisk ohälsa
- ☹ 5-10 % uppskattas behöva behandling men bara 3-4 % söker hjälp av sjukvården

2.3.9 Astma och allergi

- ☹ 1,5 miljoner människor lider av allergi

2.3.10 Överkänslighet

- ☹ Tusentals personer upplever en överkänslighet mot elektromagnetiska fält, strålning och mikrovågor, men det har inte gått att bevisa en koppling mellan besvären och olika typer av strålning
- ☹ Socialstyrelsen har godkänt föreningen Elöverkänsligas förbund som en handikapporganisation som har rätt till statsbidrag

3.0 Bakgrund - definitioner på utvecklingsområden

3.1 Tillgänglighet

Tillgänglighet handlar om att tåla miljön, kunna ta sig fram och hitta dit man ska. Det handlar också om att kommunicera och få information på det sätt man behöver samt tillgång till personlig service. Tillgänglighet är en förutsättning för att kunna leva oberoende och fullt ut delta i livets alla områden på lika villkor som andra. Den byggda miljön ska kunna användas av alla! De allmänna kommunikationerna ska kunna användas av alla! Att en miljö är tillgänglig innebär att personer med funktionsnedsättning kan använda samma förflyttningsvägar, entréer m.m. som andra. Det innebär också att de kan orientera sig och ta del av samma aktiviteter.

Plan- och bygglagen ställer krav på tillgänglighet och användbarhet vid nybyggnad och ombyggnad av bostäder, publika lokaler och arbetslokaler. Kravet gäller också vid nyanläggning av gator, torg och allmänna platser. I befintliga byggnader som innehåller offentliga lokaler och på befintliga allmänna platser ska enkelt avhjälpta hinder tas bort. Produkter och tjänster ska kunna användas av alla.

Tillgänglighet betyder också att information och kommunikation ska kunna ges och nås på olika sätt. Hemsidor ska kunna läsas med hjälpmedel och kompletteras med lättläst text och teckenspråk. Broschyrer, protokoll och beslut ska skrivas med klarspråk och vid behov kunna kompletteras på annat språk eller media. Skyltar ska placeras och utformas så att de kan läsas och förstås av alla och personligt stöd ska erbjudas så att informationen säkerställs.

3.2 Delaktighet

Kommunen ska aktivt öka medvetenheten om funktionshinder och om deras rättigheter, behov, möjligheter och om vad de kan bidra med. Delaktighet är ett grundläggande behov för att alla ska känna sig behövda och värdefulla. Delaktighet handlar om att kunna delta men också om att bidra med något och påverka. Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständigt och delta i samhället med lika valmöjligheter som andra.

Barn och vuxna med funktionsnedsättning ska ges möjlighet till utbildning på lika villkor som andra och utan diskriminering. De ska kunna utveckla sin mänskliga potential och känsla för värdighet och egenvärde, utveckla sin personlighet, begåvning och kreativitet. De ska ha tillgång till utbildning och livslångt lärande på lika villkor som andra.

Det politiska och offentliga livet ska vara öppet för alla. Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i kulturliv och få tillgång till kulturella produkter i tillgänglig form. De ska ges samma möjlighet att utveckla sin kreativa, artistiska och intellektuella förmåga som andra och på lika villkor delta i rekreations- och fritidsverksamheter. Barn med funktionsnedsättning ska ha lika möjligheter som andra barn att delta i lek, rekreation, fritidsverksamhet och idrott.

Du kan läsa mer om delaktighet i FN:s konvention, artikel 19, 24, 29 och 30.

3.3 Arbete

Människor med funktionsnedsättning står i högre grad utanför arbetsmarknaden än befolkningen i övrigt trots de åtgärder som finns för att underlätta deras situation. Personer med funktionsnedsättning har rätt till arbete på lika villkor som andra. Det innebär samma rätt till gynnsamma arbetsvillkor, möjlighet att utöva arbetsrättsliga och fackliga rättigheter och samma rätt till vidareutbildning som andra. Ingen ska utsättas för trakasserier eller annan kränkande särbehandling och det ska finnas planer som motverkar diskriminering.

Anställda i kommunen ska kunna behålla sin anställning om de drabbas av funktionsnedsättning och få hjälp att anpassa sin arbetsplats och arbetsuppgifter. I det systematiska arbetsmiljöarbetet ingår det att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten så att en tillfredställande arbetsmiljö uppnås.

4.0 Ansvar och genomförande

Funktionshindersfrågor och frågor om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning berör kommunens alla ansvarsområden och verksamheter. Alla som arbetar för eller har uppdrag åt Robertsfors Kommun ansvarar för att deras arbete, service och bemötande görs med respekt för varje invånare och inte riskerar att utsätta människor för diskriminering. Ett gott bemötande och fördomsfria attityder är helt centralt för att förverkliga Robertsfors vision som Sveriges bästa kommun 2020.

Förtroendevalda och anställda i kommunen ska ha kunskap om vilka beslut, lagar och konventioner man ska/bör följa – ex. FN konventionen, diskrimineringslagen, LSS. Årligen vid ett tillfälle lyfts programmet vid kommunstyrelsens sammanträde och vid ordinarie chefsdag. Detta för att säkerställa att informationsflödet ut i verksamheten fungerar.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för programmet och att det uppdateras. Detta görs i samråd med Robertsfors kommuns funktionshindersråd.

5.0 Policy 2016 – 2020

- Alla medborgare skall ha tillgång till offentliga lokaler och allmänna platser där verksamhet bedrivs och där behov finns.
- Bostäder och allmänna lokaler som nyproduceras på kommunens mark är tillgängliga och lätta att anpassa.
- Allmänna kommunikationer ska kunna användas av alla och information finns på olika sätt så att alla kan ta del av den.
- Tillgänglighetsaspekten och självständighetsaspekten finns med i all kommunal upphandling så att miljöer, lokaler, varor och tjänster är tillgängliga och användbara för alla.
- Alla medborgare som lever med funktionsnedsättning i Robertsfors och deras anhöriga ska kunna vara delaktiga och behövda. De ska kunna leka, studera, arbeta och delta i det politiska och offentliga livet i den utsträckning de önskar och ha samma möjlighet till fritidsaktiviteter, idrott, kultur och rekreation som andra.
- Kommunen ska tillvarata de stimulansmöjligheter som ges för att ge möjlighet till anställning för anställningsbara personer med funktionsnedsättning.
- Kommunen ska skapa intresse för och inventera möjlighet till tillväxt genom utveckling av produkter, tjänster och arbetstillfällen för människor med funktionsnedsättning.⁷
- Robertsfors ska tillhandahålla aktuell information på hemsidan/app kring dessa frågor.
- Nära samråda med och aktivt involvera (artikel 4) personer med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.
- Kommunen ersätter deltagare från ideella intresseorganisationer för resekostnad i samband med sammanträden.
- Att beakta ovan i utformande av styrkort så detta genomsyrar verksamheten.

⁷ Läs mer om arbete i FN:s konvention, artikel 27.

4.0 Källor

Tryckta källor

En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla, Europeiska Kommissionen 2010

En strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken 2011 – 2016

Funktionshinder ur ett folkhälsoperspektiv, Nordic School of Public Health

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (SÖ 2008:26) och ”Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken” (prop. 1999/2000:79) kan laddas ner eller beställas hos Regeringskansliet.

Regeringskansliet

103 33 Stockholm

Telefon: 08-405 10 00

Hemsida: www.regeringen.se

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet

Besöksadress: Sturegatan 3

Box 1210

172 24 Sundbyberg

Hemsida: www.mfd.se

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har information om hur man kan förebygga och anmäla diskriminering.

Diskrimineringsombudsmannen

Box 3686

103 59 Stockholm

Telefon: 08-120 20 700

E-post: do@do.se

Hemsida: www.do.se